

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

06 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Elena Covalenco

Judecători – Liliana Catan, Iurie Diaconu, Nicolae Gordilă și Iurie Bejenaru,

Cu participarea:

Procurorului – Nicolae Suvac,

Avocaților – Anatolie Bruma și Veaceslav Avramov,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Raisa Bațura și avocatul Anatolie Bruma, în numele succesorului legal al părții vătămate, Vera Sîrbu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 27 noiembrie 2013, în cauza penală în privința inculpatei

***Bîrcă Anna**, născută la 08.11.1960,
domiciliată în s. Puhăceni, r-l Anenii Noi.*

Termenul de examinare a cauzei:

- *Instanța de fond: 29.02.2012- 14.05.2012.;*
- *Curtea de Apel Bender: 06.06.2012- 27.11. 2013;*
- *Curtea Supremă de Justiție: 18.02.2014- 06.05.2014;*

Procedura de citare a fost legal executată.

Procurorul Nicolae Suvac, avocatul Anatolie Bruma și succesorul legal al părții vătămate Vera Sîrbu, au solicitat admiterea recursurilor în sensul declarat.

Avocatul Veaceslav Avramov și inculpata Anna Bîrcă, s-au pronunțat pentru respingerea recursurilor, ca fiind neîntemeiate.

Asupra recursurilor în cauză, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi din 14 mai 2012, Bîrcă Anna a fost condamnată în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal la 5 (cinci) ani închisoare.

Conform art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare pe un termen de probă de 2 (doi) ani.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că, Bîrcă Anna, la 11 octombrie 2011, în jurul orei 12:00, aflându-se la domiciliul s. Puhăceni, r-nul Anenii Noi, în rezultatul relațiilor ostile apărute între ea și soțul acesteia, Bîrcă Gheorghe, i-a aplicat intenționat ultimului o lovitură cu cuțitul cauzându-i conform raportului de examinare medico-legală nr. 269-2011, din 11.10.2011, plagă tăiată înțepată a cotului stîng cu lezarea venei

cubitale, care are legătură directă cu survenirea morții și se califică ca leziune corporală gravă periculoasă pentru viață.

3. Nefiind de-acord cu sentința pronunțată, procurorul a declarat apel, solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpata să fie condamnată în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal la 5 ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei.

În motivarea apelului a invocat, că prima instanță ilegal a aplicat art. 90 Cod penal, deoarece conform art. 16 alin. (5) Cod penal, infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (3) Cod penal, se atribuie la categoria infracțiunilor deosebit de grave, iar potrivit alin. (4) art. 90 Cod penal, persoanele care au comis o infracțiune deosebit de gravă, suspendarea cu executarea pedepsei nu se aplică.

3.1. Apel împotriva sentinței a declarat și avocatul Bruma Anatolie în numele succesoriului legal al părții vătămate, solicitînd casarea acesteia, remiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată, cu pronunțarea unei noi hotărîri.

În argumentarea apelului, avocatul a invocat că, procesul penal în privința inculpatei a fost pornit în baza elementelor infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (3) lit. c) Cod penal, iar ulterior prin ordonanța de punere sub învinuire a fost învinuită în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal, fără a fi motivat din care considerente au fost reîncadrate juridic acțiunile lui Bîrcă Anna. Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 224/D-2011, din 11.11.2011 cît și a raportului de expertiză medico-legală în comisie nr. 493 din 02.02.2012, leziunile cauzate lui Bîrcă Gheorghe au fost calificate ca vătămare corporală gravă periculoasă pentru viață și are legătură cauzală directă cu survenirea decesului. Chiar și în cazul calificării corecte conform art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal, pedeapsa aplicată era prea blîndă, raportată la circumstanțele cauzei, cu atît mai mult, că inculpata nu și-a recunoscut vina, încercînd a duce instanța în eroare.

3.2. Împotriva sentinței a declarat apel și avocatul Avramov Veaceslav în numele inculpatei, solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri de achitare, pe motiv că fapta săvîrșită de inculpată este fără vinovăție.

Avocatul și-a motivat apelul prin faptul că, în conformitate cu art. 6 Cod penal, răspunderii penale și pedepsei penale este supusă numai persoana care a săvîrșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea penală.

Conform probelor acumulate și studiate în prima instanță, apelantul a indicat că cu certitudine s-a constatat că fapta comisă de inculpată nu a fost săvîrșită cu intenție, deoarece dînsa în acea situație nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile și conform materialelor cauzei nu putea să le prevadă, iar în conformitate cu prevederile art.20 Cod penal, a săvîrșit o faptă fără vinovăție.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 27 noiembrie 2013, au fost admise parțial apelurile declarate de procuror și avocat în numele succesoriului legal al părții vătămate, respins apelul avocatului în numele inculpatei,

casată sentința și pronunțată o nouă hotărîre potrivit căreia, Bîrcă Anna a fost condamnată în baza art. 157 Cod penal la 2 (doi) ani închisoare, iar conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată pe un termen de probă de 2 (doi) ani.

4.1. La judecarea cauzei instanța de apel a menționat, că conform materialelor cauzei penale, declarațiilor date în ședința de apel a inculpatei Bîrcă Anna, succesorului legal al victimei Sîrbu Vera, a pledoariilor avocaților părților și a procurorului, a constatat în fapt că, la 11 octombrie 2011, aproximativ la ora 12:00, la domiciliu în s. Puhăceni, r-nul Anenii Noi, între soții Bîrcă Anna și Bîrcă Gheorghe, din cauza relațiilor ostile s-a iscat o ceartă. În timpul certeii, Bîrcă Gheorghe a aruncat cu un scaun în direcția lui Bîrcă Anna, care s-a lovit de perete, iar ultima a ieșit din odaie afară. Ulterior, Bîrcă Anna a intrat în bucătărie și a luat cuțitul să-și taie pâine. Tot atunci, în bucătărie a intrat și soțul Bîrcă Gheorghe care s-a apropiat de Bîrcă Anna și a încercat să o lovească, dar s-a lovit de cuțitul care se afla în mîna lui Bîrcă Anna după care, aceasta a ieșit afară și a telefonat la salvare, însă nu răspundea nimeni, deaceia 1-a sunat pe Postolachi Ion și 1-a rugat să cheme un medic, ulterior a venit Ionașcu Olga care a chemat salvarea.

4.2. La adoptarea respectivei soluții instanța de apel a conchis că, instanța de fond examinînd cauza a dat o apreciere greșită probelor acumulate, fapt ce a dus la o calificare incorectă a acțiunilor Annei Bîrcă și la emiterea unei sentințe ilegale, deoarece calificînd acțiunile acesteia pe art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal și numindu-i pedeapsă în baza acestei legi, nu a fost în drept de ai aplica prevederile art. 90 Cod penal și a suspenda executarea pedepsei.

Totodată, Colegiul penal a relatat că, declarațiile inculpatei făcute în cadrul ședinței primei instanțe și în instanța de apel se confirmă prin materialele cauzei și anume: procesul - verbal de cercetare la fața locului (f.d. 7-8), potrivit căruia, în odaia unde s-a început cearta între Bîrcă Anna și Bîrcă Gheorghe se află un scaun deteriorat, fapt ce confirmă că victima a aruncat în ea cu scaunul cînd aceasta a ieșit din odaie pentru a nu fi abuzată de soț; procesul - verbal de efectuare a experimentului din 13.12.2011 (f. d. 99), prin care s-a stabilit, că Bîrcă Anna ținea cuțitul în mîna dreaptă, iar soțul ei întinzînd mîinile s-o apuce pe ultima s-a lovit cu mîna stîngă de cuțitul pe care inculpata îl ținea în mînă; procesul - verbal de audiere a specialistului din 17.12.2011 (f.d. 100), prin care expertul a stabilit, poziția în care Bîrcă Anna ținea cuțitul în cadrul experimentului, cum a acționat cînd soțul s-a izbit spre ea, cum a ieșit din odaie și avînd în vedere localizarea leziunilor corporale este puțin probabil ca inculpata intenționat să-i fi aplicat o lovitură cu cuțitul în regiunea cotului stîng.

Instanța de apel a mai menționat că, în cadrul audierii în ședința de judecată a expertului Marian Stratan, ultimul a declarat că victima putea să se lovească singură de cuțit sau să fie lovit cu el, fapt confirmat și de rezultatele expertizei medico - legale nr. 269 din 11.10.2011 conform căreia se stipulează, că avînd în vedere localizarea și direcția canalului plăgii nu se exclude faptul producerii acesteia în rezultatul încercării de a aplica lovitură asupra unei persoane ce ținea în mînă un cuțit îndreptat spre el.

Instanța de apel a apreciat critic declarațiile date de Ionașcu Olga, Plămădeală Elena, Sîrbu Vera, care sunt surorile victimei și sunt în relații ostile cu inculpata, totodată, constatînd că victima la momentul accidentării era în stare de ebrietate. Faptul că el consuma băuturi alcoolice și fiind în stare de ebrietate o abuza pe soție (inculpata) se confirmă și prin depozițiile martorilor Sarev Serghei, Plămădeală Ivan, Bîzga Ivan și Bîrcă Igor.

Reieșind din circumstanțele stabilite în instanța de fond și instanța de apel, Colegiul penal a considerat că, acțiunile inculpatei incorect au fost calificate pe art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal, ca violență în familie - acțiune sau inacțiune intenționată manifestată fizic sau verbal, de un membru al familiei asupra unui alt membru a familiei, soldată cu vătămarea corporală gravă a integrității corporale sau a sănătății, or acțiunile lui Bîrcă Anna, în cazul dat, nu au purtat un caracter de violență în familie. Conform materialelor cauzei este stabilit cu certitudine că soții Bîrcă Gheorghe și Bîrcă Anna erau în relații ostile de mai mult timp, relații provocate de faptul întrebuițării excesive de către Bîrcă Gheorghe a băuturilor alcoolice ce permanent ducea la certuri în familie și la abuzuri din partea lui față de membrii familiei.

Colegiul a conchis, că acțiunile lui Bîrcă Anna nu au fost intenționate, avînd cușitul în mînă, ea nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă, de aceea, acțiunile acesteia au fost calificate în baza art. 157 Cod penal, ca vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență.

La stabilirea pedepsei, Colegiul penal a luat în considerație toate circumstanțele cauzei, inculpata se caracterizează pozitiv, anterior nu a fost condamnată și se căiește de cele întîmplate, iar circumstanțe ce ar agrava vinovăția inculpatei nu au fost stabilite.

Astfel, avînd în vedere toate circumstanțele stabilite, personalitatea inculpatei, gravitatea faptelor săvîrșite, Colegiul penal a considerat posibil de a stabili lui Barcă Anna o pedeapsă privativă de libertate, dar cu aplicarea art. 90 Cod penal, suspendînd executarea pedepsei.

5. Procurorul a declarat recurs ordinar, invocînd prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10), 12) Cod de procedură penală, solicitînd casarea sentinței primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei penale la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a indicat, că instanța de apel a dat preferință probelor lipsite de utilitate, concludență și pertinentă administrate de partea apărării făcînd o apreciere eronată probelor administrate de către partea acuzării și în consecință a ajuns la o concluzie greșită cu privire la calificarea acțiunilor inculpatei în baza art. 157 Cod penal.

În opinia recurentului, instanța de apel s-a bazat doar pe declarațiile inculpatei, fără a lua în considerație toate probele acuzării, încălcând prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, nu s-a făcut o analiză amplă a probelor acumulate pe cauză, nu a indicat pentru care motive s-au admis unele probe și s-au respins altele.

Procurorul - recurent a precizat că, latura subiectivă prevăzută la art. 201¹ Cod penal, se exprimă în primul rând prin vinovăție sub formă de intenție directă sau indirectă, iar inculpata în momentul când a luat cuțitul și-a dat seama că acesta prezintă un obiect special adaptat, care poate fi folosit la vătămarea corporală, în același timp mai specificând, că instanța de apel pronunțând o nouă hotărîre și reîncadrînd acțiunile inculpatei, a făcut trimitere la aceleași probe care au fost apreciate de instanța de fond, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel, ceea ce contravine prevederilor art. 419 Cod de procedură penală.

5.1. Împotriva deciziei instanței de apel, avocatul Anatolie Bruma în numele succesorului părții vătămate a declarat recurs ordinar, prin care solicită casarea acesteia, cu trimiterea la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul și-a motivat recursul prin faptul că, decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, fiind eronat încadrate acțiunile inculpatei în baza art. 157 Cod penal, nu s-a dat apreciere probelor acuzării, fiind luate la baza soluției doar probele apărării.

Totodată, recurentul a precizat că eronat au fost aplicate prevederile art. 90 Cod penal la aplicarea pedepsei în privința inculpatei.

6. Judecînd recursul ordinar și verificînd legalitatea hotărîrii atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, *instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.*

Decizia instanței de apel, conform art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă fapta constatată de prima instanță și conținutul dispozitivului sentinței, fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt:

- dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvîrșit ori nu;
- dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis;
- dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul:

- dacă fapta întrunește elementele infracțiunii;
- dacă infracțiunea a fost corect calificată;
- dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just;
- dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate;
- dacă hotărîrea adoptată conține răspuns la toate motivele invocate.

În speță, Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Verificînd argumentele recursurilor în raport cu materialele cauzei și lecturînd textul deciziei instanței de apel, Colegiul lărgit constată un șir de probe necercetate, la care instanța de apel urma să-și expună punctul său de vedere, fapt ce pe caz nu a avut loc, fiind dată o apreciere prematură și formală de ordin general a probelor și circumstanțelor cauzei penale.

Astfel, instanța de recurs menționează că, cercetarea judecătorească în apel constă în administrarea probelor noi sau cercetarea suplimentară a probelor administrate de prima instanță.

Cu privire la admisibilitatea, concludența și utilitatea probelor, se audiază opiniile intimatului și ale celorlalți participanți, care la rîndul lor, pot propune probe noi, întru combaterea celor propuse de apelant.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 27.11.2013 (f. d. 252-255), în baza art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel a verificat declarațiile și probele materialelor examinate de prima instanță, printre care se numără și declarațiile martorilor: S. Sarev, I. Plămădeală, I. Bîzgan, O. Ionașco, I. Bîrcă și E. Plămădeală, însă, la adoptarea soluției sale, Colegiul penal nu a făcut referire la declarațiile menționate, ceea ce înseamnă că nu au fost luate în considerație și nu au stat la baza argumentării de admitere și respectiv de respingere a apelurilor declarate, or, aceste probe nu au fost cercetate în modul cuvenit și de aici se relevă că nu s-a făcut analiza amplă a unor probe importante.

Totodată, instanța de recurs menționează că, prin încheierea instanței de apel din 19 decembrie 2012 (f. d. 238), a fost admis demersul avocatului Avramov Veaceslav și dispusă efectuarea unei expertize medico-legale suplimentare în comisie de experți, prin care să se răspundă la următoarele întrebări:

- care a fost gravitatea vătămărilor corporale pricinuite efectiv, la momentul producerii, lui Bîrcă Gh. în rezultatul acțiunilor inculpatei, fără a lua în calcul survenirea decesului victimei;
- se putea oare evita decesul victimei în cazul acceptării de către el a ajutorului medical efectiv propus la scurt timp după provocarea leziunii de către echipa de urgență medicală.

În urma efectuării expertizei, în cadrul ședinței de judecată din 27.11.2013 (f. d. 252), avocatul Avramov Veaceslav a solicitat audierea expertului pentru precizarea

unor noțiuni și metode aplicate în raportul de expertiză medico - legală nr. 52, din 27.02.2013, însă, instanța de apel a respins demersul avocatului fără a-și motiva concluzia.

Astfel, Colegiul lărgit menționează că, instanța de apel respingând demersul înaintat nu a contribuit la cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei, la asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale părților în proces și ale altor persoane participante la proces, iar declarațiile și răspunsurile expertului constituie o probă importantă la soluționarea cazului dat.

În altă ordine de idei, Colegiul penal lărgit lecturând decizia instanței de apel observă că, dispozitivul deciziei contravine părții descriptive, deoarece instanța calificând acțiunile inculpatei în baza art. 157 Cod penal - *vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență*, a constatat fapta criminală ca fiind dovedită pe art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal – *violența în familie, cu cauzarea vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății*, în baza căruia Bîrcă Anna a fost condamnată de prima instanță.

Astfel, în urma celor nominalizate, instanța de apel a comis o eroare gravă de drept, prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – *motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii*.

Procedînd în asemenea mod, instanța de apel a ignorat art. 414, 417 Cod de procedură penală, precum și interpretările oferite de Plenul Curții Supreme de Justiție, iar decizia urmează a fi casată cu rejudecarea cauzei în apel potrivit cerințelor art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia.

La o nouă examinare instanța de apel urmează să cerceteze minuțios toate probele, inclusiv și cele invocate în apel, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate de apelanți, să verifice profund probele administrate și examinate în instanță, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate ținînd cont de motivele casării deciziei atacate, de prevederile Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22, din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”.

Colegiul penal lărgit de asemenea atenționează, că în procesul rejudecării cauzei instanța urmează să țină cont de argumentele formulate în apel, în recurs și cele expuse în prezenta decizie, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărîre legală și întemeiată în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,-

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Raisa Bațura și avocatul Anatolie Bruma în numele succesorului legal al părții vătămate Vera Sîrbu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 27 noiembrie 2013, în cauza penală în privința inculpatei Bîrcă Anna și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de atac.

Decizia motivată pronunțată în ședință publică la 03 iunie 2014, ora 09:50.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Nicolae Gordilă

Iurie Bejenaru